

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Algemene Rekenkamer
T.a.v. de heer drs. P.J. Duisenberg
Postbus 20015
2500 EA DEN HAAG

**Directie Financieel
Economische Zaken**

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum

Betreft Bestuurlijke reactie op het Verantwoordingsonderzoek 2025 KGG

Ons kenmerk

FEZ / 105704233

Geachte heer Duisenberg,

Hierbij stuur ik u, mede namens de staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei, mijn reactie op de voorlopige uitkomsten van uw Verantwoordingsonderzoek 2025 bij het ministerie van Klimaat en Groene Groei en Klimaatfonds, begrotingshoofdstukken XIII en M van de rijksbegroting. Met belangstelling heb ik kennisgenomen van uw conceptrapport waarin u oordeelt over de financiële informatie en de totstandkoming van de beleids- en bedrijfsvoeringsinformatie in het jaarverslag en de kwaliteit van de bedrijfsvoering. Graag reageer ik achtereenvolgens op uw bevindingen en aanbevelingen.

Verantwoordelijkheid bedrijfsvoering

Vanwege de opheffing van het ministerie van KGG ligt de verantwoordelijkheid voor de bedrijfsvoering bij het ministerie van EZK. Geconstateerde onvolkomenheden en aandachtspunten in de bedrijfsvoering worden daarmee niet toegerekend aan de minister van KGG. De bestuurlijke reactie op deze bevindingen is daarom opgenomen in het departementale verslag van EZ.

Beleidsbeoordelingen (Periodieke Rapportage Klimaatbeleid)

Het doet mij deugd dat u concludeert dat de Periodieke Rapportage Klimaatbeleid voldeed aan de eisen en van goede kwaliteit was. U geeft aan dat de evaluatie niet alleen op de gevolgde processen ziet maar ook goed inzicht geeft in beleidsresultaten. U constateert tegelijkertijd dat de Tweede Kamer deze en andere evaluaties nog weinig gebruikt in debatten. Ik onderschrijf uw punt dat deze (en andere) evaluaties meer in het debat over klimaatbeleid gebruikt zou(den) kunnen worden.

Terugblik Energiebesparingsplicht

Het rapport is een diepgaande studie naar de energiebesparingsplicht in de periode 2008-2023. Sinds een aantal jaren terug hebben zich nationaal, Europees en wereldwijd ontwikkelingen voorgedaan die de kijk op het belang van energiebesparing in Nederland drastisch hebben veranderd. De plicht is daarom in 2023 aangescherpt om de naleving te bevorderen, het toezicht te versterken en de informatievergaring te optimaliseren. Sindsdien is de naleving significant verbeterd en de toezichthouders hebben sinds 2022 expertise en capaciteit opgebouwd om meer controles uit te voeren, maar ook om de doelgroep met het

advies bij te staan. Ook zijn de energiegegevens van de netbeheerders vanaf 2025 beschikbaar voor het toezicht. U concludeert dat handhaving van de energiebesparingsplicht waarschijnlijk duurder is en mogelijk minder doelmatig dan andere ingrepen om energie te besparen. Er wordt voor deze conclusie uitgegaan van 100% fysieke controles van bedrijven en instellingen in 4 jaar die als doel zouden zijn geformuleerd. Aan 100% fysieke controles zijn hoge kosten verbonden, dat vindt het kabinet daarom niet wenselijk. Het is belangrijk om te benadrukken dat in de praktijk omgevingsdiensten informatiegestuurd te werk gaan en de controles dan ook niet alleen maar fysieke bezoeken inhouden. Komende tijd wordt samen met de bevoegde gezagen en de omgevingsdiensten gewerkt aan de toezichtsnorm waarbij de balans tussen de kosten en opbrengsten van toezicht centraal staat.

In het onderzoek geeft u aan dat de energiebesparingsplicht het enige normerende instrument is, naast meerdere stimulerende instrumenten. In dat licht is het belangrijk om juist op de versterking van deze norm in te zetten. Dit wordt o.a. gedaan door middel van afspraken met de omgevingsdiensten, kennisdeling, expertiseopbouw en de informatievoorziening. Hier maakt het kabinet middelen voor vrij. Naast het beschikbaar maken van de financiering voor de bovengenoemde doelen, wordt ook ingezet op de verlichting van administratieve lasten voor de doelgroep. De aanbevelingen van de AR neemt het kabinet ter harte en worden in de actualisatieronde 2027 meegenomen.

Veiligheid van het hoogspanningsnet

Het waarborgen van de leveringszekerheid van energie is één van mijn kerntaken. De veiligheid en weerbaarheid van het hoogspanningsnet heeft dan ook mijn prioriteit. De AR heeft de veiligheid van het hoogspanningsnet onderzocht en ik ben blij te lezen dat u constateert dat TenneT en mijn ministerie goed zijn voorbereid op incidenten.

Gelet op de geopolitieke ontwikkelingen heb ik continu aandacht voor de weerbaarheid van vitale energie-infrastructuur. Ik herken uw constatering dat gedurende de afgelopen jaren in wet- en regelgeving meer aandacht is voor nieuwe dreigingen, waaronder cybersecurity, terroristische en militair-hybride dreiging. Conform uw bevindingen inventariseer ik samen met TenneT en andere vitale sectorpartijen actief risico's en breng ik mitigerende maatregelen in kaart. Met de inwerkingtreding van de Energiewet en de implementatie van de Cyberbeveiligingswet (Cbw) en de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (Wwke) voor de energiesector zal het wetgevend kader voor risicomanagement dit jaar verder versterkt worden.

Goed voorbereid zijn op incidenten is een essentiële randvoorwaarde voor een weerbaar energiesysteem. U concludeert dat de crisisaanpak goed staat beschreven in diverse crisisplannen en bent positief over de crisispreventie en -voorbereidingen van TenneT, Autoriteit Consumenten Markt (ACM) en mijn ministerie. De geleerde lessen uit oefeningen worden meegenomen in de beleidspraktijk, onder andere middels de periodieke herijking van de crisisplannen. U stelt terecht dat deze doorwerking van geleerde lessen in beleid voor u onvoldoende navolgbaar is, omdat een centrale administratie van de

evaluaties van oefeningen ontbreekt. Ik zal dit interne proces de komende periode herijken, in lijn met uw advies om het bedrijfsvoeringsproces op dit punt aan te scherpen.

Verantwoording Klimaatfonds

U constateert dat het Klimaatfonds zelf geen financiële administratie heeft en dat andere departementen verantwoordelijk zijn over de verplichtingen en uitgaven van het Klimaatfonds. Het kabinet herkent deze conclusie. Het Klimaat- en energiefonds is een overhevelingsfonds van waaruit middelen kunnen worden overgeheveld naar departementale begrotingen. Ik wil hierbij benadrukken dat het ministerie van EZK in het (ontwerp)-Meerjarenprogramma Klimaatfonds een overzicht bijhoudt met welke middelen aan welk departement en onder welke voorwaarden worden toegekend en het parlement hierover met Voorjaarsnota en Prinsjesdag informeert. Dit overzicht wordt periodiek bijgewerkt en bijgehouden door het ministerie van EZK en Financiën. De verantwoording in het Jaarverslag Klimaatfonds vindt plaats conform de Rijksbegrotingsvoorschriften. Deze laat geen verantwoording zien over de middelen die reeds zijn toegekend en overgeheveld naar begrotingen van andere departementen. De verantwoording over de overgehevelde middelen verloopt, conform de Comptabiliteitswet, via de jaarverslagen van de betreffende departementen.

Ik herken het geschetste risico over de verantwoording, omdat in de betreffende jaarverslagen niet altijd expliciet wordt aangegeven of maatregelen zijn bekostigd uit het Klimaatfonds en de titels van maatregelen kunnen afwijken van de titels die worden gebruikt in het Meerjarenprogramma en het Jaarverslag Klimaatfonds. Om meer inzicht te geven zal ik het kabinet vanaf volgend jaar (in aanvulling op de informatie uit de verschillende departementale jaarverslagen) in de Rijksbrede Klimaatfondsbijlage van het Jaarverslag Klimaatfonds de realisatie en onderuitputting van klimaatfondsmaatregelen op andere begrotingen duidelijker tonen, zodat deze informatie op één plek beschikbaar is en de verantwoording transparanter wordt.

Hoogachtend,

Stientje van Veldhoven-van der Meer
Minister Klimaat en Groene Groei